

שלוכשו בשעת צרכו לדבר וחוזר ופושטו ומכבהו. ודי לנו להתיר ע"י קשירה וסימן.

יוסף אלי הענקין

בעזרת"ש ל"ט למב"י שנת תש"ז פנה"ק ירושלם תובב"א

שלום וברכה עד העולם למע"כ הגאון המפורסם לשם ותהלה מוהרי"א הענקין שלומו הטוב ישגא סלה.

לנכון קבלתי אתמול את מכתבו ע"י מו"ר הגה"צ מוהר"א ז' שליט"א ובמכתבו הוא כותב מפני השמועה "שכשפותחין את הזרם נתאדם הברזל ע"י כח העלעקטרי - וממילא אם נתחבר הזרם להמכונה מע"ש לכאורה דמי לטלטול נר הדולק דאפי' ר"ש מודה בזה ול"מ בזה לצו"ג וצו"מ, ואף שיש בו גם שאר חלקים הרי גם בנר יש בו חלקים וכולם בסיס להאור (שבת מ"ז ע"א) עכ"ל.

על עיקר הדבר אגיד לו נאמנה שראיתי כמה מיני מכונות שמיעה ואף באחת מהן לא ראיתי שום אודם [גם נתברר לי שאף אותן המכונות החדשות שכתוב עליהן שנמצאות בתוכן שתיים או שלש מנורות, אף גם שם אין שום אש ורק מצד המדע קוראים לזה בשם מנורה], אך לא ראיתי לאו ראייה היא כלל, והנה זה ודאי פשוט דמכונה כזו חלילה לפותחה ולסוגרה ביו"ט וכ"ש בשבת, אולם כשהזרם פתוח מאתמול והוא רק מטלטל אותה בשבת נלענ"ד דודאי שרי ולא אמרו בנר שמן ופתילה שכולם בסיס להאור רק מפני ששם האור הוא העיקר, משא"כ במכונת שמיעה אף אם יש שם ברזל הוא רק להגברת הזרם אבל לא שהאש הוא עיקר, ולכן אף אם נאמר דאותו ברזל אדום שפיר חשיב מוקצה מ"מ המכונה כולה אינה נאסרת משום כך בטלטול אף מחמה לצל וכ"ש לצורך גופה, עיין פרי מגדים סי' ש"ט במשבצות זהב סק"א לענין מפה שמקצתה מוקצה משום בסיס אם נאסרת כולה עיי"ש. אך בר מן דין נלענ"ד דרק שלהבת חשיב מוקצה ולא ברזל מלובן כמו שבארנו במאורי אש, וחפץ אני מאד שהדר"ג שליט"א יעיין שם היטב מדף ל"ב ואילך וברוחב בינתו יחזה דעתו דעת תורה על מה שכתבנו שם.

לטלטול נר הדולק דאפילו ר"ש מודה בזה, ולא מבעי בזה לצו"ג וצו"מ, ואף שיש בו גם שאר חלקים - הנה גם בנר יש בו חלקים שונים וכולם בסיס להאור (שבת מ"ז), ואם עושה זה בשבת יש בו ג"כ משום מוליד אור אם הברזל נתאדם וגרע ממוציא אור מעצים ואבנים (ביצה ל"ג ע"ב), דהתם הוצאת האור אינו בכלל מבעיר כיון שאין המלאכה מתקיימת עד שמדליק מזה קיסם או נייר והרי הדלקה ביו"ט מותרת והוצאת האור בעצם הרי רק מוליד ואחר כל הפלפול שהיו בזה פשוט דהוא דרבנן, אבל הכא מוליד האש שיש בו קיום ותועלת מצד עצמו כי כח הזרם והלובן אחוזים ודבוקים זב"ז.

ומה שתמה על מה שזכר במכתבי עצה להתיר ההוצאה ע"י תפירה בבגד. הנה יודעני שטלית שאינה מצויצת כהלכתה חייב עליה אף שהצציות מחוברות להבגד, אבל אפי"ה מצינו לפעמים היתר ע"י תפירה במי שנמצא בדרך בין הגויים שתופר את כיסו ויש מתירין גם לצאת בו, וההיתר הוא משום שהוא שלא כדרך הוצאה לצו"ג, ובכאן מטעם אחר חשבתי ע"ד תפירה, כי המכונה יש בה כמה חלקים, חלק אחד הנכנס באזן וכעין מלבוש הוא כמו שמתירים את המשקפיים, אבל החלק האחר ששם ה"בעטערי" ומקור העלקטערי הנפתח והנסגר הוא מונח בכיס ואין שייך בזה תכשיט כמו שפסקו לענין מורה שעות שכשהוא בכיס אין עליו שם תכשיט, אבל אם יהיה תפור מבחוץ על הבגד שייך בו יותר תכשיט, וכל הראיות שהביא כ"ג מקמיע מומחה וכן ממוך שבאזנה הם כעין תכשיט או מלבוש ולענין מלבוש ודאי אפילו מכוסה שם מלבוש עליו, אבל זהו כשהוא במקום האבר שנצרך בו כסלע שע"ג הצינית, אבל כאן שהוא רחוק מן האוזן קשה לומר עליו שם מלבוש.

ומה שהצרכתי לקשור מקום הפתיחה והסגירה הוא מילתא דמסתברא ומקורו מחשש שמא יחתה ומחשש שמא יטה, וגם מחשש שמא יעשה חבית של שייטין, ומה שכ"ג מביא ראייה ממורה שעות - הנה תלי תניא בדלא תניא, ובכלל אינו דומה ששם דרך להעריך את השעון אחת במעת לעת או ביומים, אבל כאן הדרך